

วัณโรค

Tuberculosis

วัณโรคคืออะไร?

- วัณโรค (ทบี) เป็นโรคชนิดหนึ่งที่เกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย (เชื้อโรค) *ไมโคแบคทีเรียม ทูเบอร์คูโลซิส*
- วัณโรคสามารถทำลายปอดหรืออวัยวะอื่นๆ ของร่างกาย และอาจทำให้เกิดอาการป่วยที่ร้ายแรงได้

วัณโรคแพร่กระจายได้อย่างไร?

- วัณโรคแพร่กระจายทางอากาศเมื่อผู้เป็นวัณโรคที่ปอดหรือที่ลำคอไอ จาม หรือ พูด ซึ่งทำให้เชื้อโรคถูกพ่นออกมาในอากาศ
- เมื่อคนอื่นหายใจเอาเชื้อโรคเหล่านี้เข้าไป เขาก็อาจติดเชื้อได้
- คนส่วนใหญ่ติดเชื้อโรคนี้จากคนที่เขาคลุกคลีอยู่ด้วยเป็นเวลานาน เช่นสมาชิกในครอบครัวและเพื่อน
- วัณโรคไม่แพร่เชื้อผ่านทางสิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน (เช่น ช้อนส้อม จานชาม ถ้วยน้ำ ผ้าปูที่นอน เสื้อผ้า หรือ โทรศัพท์) จึงไม่จำเป็นต้องแยกใช้สิ่งของเครื่องใช้เหล่านี้

ความแตกต่างระหว่างการติดเชื้อวัณโรคกับโรควัณโรคคืออะไร?

การติดเชื้อวัณโรค: เชื้อวัณโรคอยู่ในร่างกายแต่จะอยู่ในภาวะ "**เฉื่อยชา**" (inactive) ในกรณีส่วนมากกำลังคุ้มกัน ในร่างกายจะควบคุมเชื้อโรคเหล่านี้ อย่างไรก็ดี เชื้อโรคเหล่านี้ยังมีชีวิตอยู่แม้ว่าจะอยู่ในภาวะ **เฉื่อยชา**

- ในระหว่างที่เชื้อวัณโรคอยู่ในภาวะ **เฉื่อยชา** มันจะทำอันตรายหรือจะแพร่ไปติดคนอื่น ๆ ไม่ได้ บุคคลผู้นั้นจะอยู่ในภาวะ "**ติดเชื้อ**" แต่ไม่ป่วย สำหรับคนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90) เชื้อโรคนี้จะเฉื่อยชาอยู่เสมอ สามารถตรวจพบการติดเชื้อนี้ได้ด้วยการทดสอบวัณโรคบนผิวหนังที่เรียกว่าทูเบอร์คูลิน สกิน เทสต์ และเมื่อผลของการทดสอบออกมาเป็นบวก

โรควัณโรค: แม้ว่าเวลาจะผ่านไปหลายปี แต่ก็เป็นไปได้ที่เชื้อวัณโรคที่ **เฉื่อยชา** กลับกลายเป็น **ว่องไว** (active) เมื่อกำลังต้านทานของร่างกายอ่อนแอลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความชรา การเจ็บป่วยร้ายแรง การใช้ยา และการเสพยาอย่างผิดกฎหมาย การติดเชื้อเอชไอวี (ไวรัสซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เป็นโรคเอดส์) หรืออาการอื่นๆ

- เมื่อเชื้อวัณโรคที่เฉื่อยชากลายเป็นว่องไว โรควัณโรคอาจเกิดขึ้นได้
- ประมาณร้อยละ 10 ของผู้ที่ติดเชื้อวัณโรคจะป่วยด้วยโรคนี้
- ผู้ป่วยเป็นวัณโรคที่ปอดหรือลำคอ *อาจแพร่เชื้อโรคนี้* ไปติดผู้อื่นได้
- ในกรณีส่วนมาก หลังจากรับประทานยาเป็นเวลาสองสัปดาห์ ผู้เป็นวัณโรคจะไม่แพร่เชื้ออีกต่อไป
- ผู้เป็นวัณโรคที่ส่วนอื่นๆ ของร่างกายจะ *ไม่* แพร่เชื้อไปติดผู้อื่น

อาการของโรคนี้มีอะไรบ้าง?

วัณโรคอาจเป็นกับอวัยวะหนึ่งอวัยวะใดของร่างกายก็ได้ แต่อวัยวะที่เป็นโรคนี้นานที่สุดคือปอด ผู้เป็นวัณโรคอาจมีอาการบางอย่างหรืออาการทั้งหมดต่อไปนี้:

- ไอติดต่อกันเป็นเวลานานกว่าสามสัปดาห์
- เป็นไข้
- น้ำหนักตัวลดลงโดยหาสาเหตุไม่ได้
- เหงื่อออกตอนกลางคืน
- รู้สึกอ่อนเพลียอยู่ตลอดเวลา
- เบื่ออาหาร
- มีเลือดปนอยู่ในเสมหะ
- รู้สึกเจ็บและ/หรือบวมตรงบริเวณที่ติดเชื้อในกรณีที่วัณโรคเกิดขึ้นนอกปอด

บางคนที่เป็นวัณโรคประเภทว่องไวอาจมีอาการเหล่านี้บางอย่าง

ใครบ้างที่เสี่ยงต่อโรคนี้?

- ผู้ที่ติดต่อใกล้ชิดเป็นระยะเวลานานกับผู้ติดเชื้อวัณโรคที่ปอดและช่องทางเดินหายใจ
- ผู้ที่:
 - เป็นโรคมะเร็ง รวมทั้งโรคมะเร็งที่ต่อมน้ำเหลืองหรือโรคซอกกิน
 - ใช้ยาที่กระทบกระเทือนต่อระบบภูมิคุ้มกัน(เช่นยากอร์ทีโคสเตียรอยด์ ไซโคลสปอริน หรือคีโมเธอราพี)
 - เป็นโรคเอชไอวี/เอดส์
 - เป็นโรคเรื้อรังซึ่งกระทบกระเทือนต่อระบบภูมิคุ้มกัน

ป้องกันโรคนี้ได้อย่างไร?

- ผู้ที่เป็นวัณโรคที่ปอดควรปิดจมูกและปากเมื่อไอหรือจาม
- ผู้ที่ติดเชื้อวัณโรคที่ปอดจะถูกแยกให้อยู่ลำพังจนกว่าจะหายจากการติดเชื้อ
- ผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าติดเชื้อวัณโรคบางคนจะได้รับการบำบัดเชิงป้องกันเป็นชุด
- วัคซีนบีซีจีให้การต่อต้านวัณโรคประเภทที่คุกคามชีวิตแก่เด็กเล็ก ๆ ที่ต้องเดินทางไปยังประเทศที่วัณโรคเป็นโรคเกิดขึ้นทั่วไป วัคซีนบีซีจี *ไม่* เป็นที่นิยมใช้ทั่วไปในรัฐนิวเซาท์เวลส์

วินิจฉัยโรคนี้ได้อย่างไร?

สำหรับวัณโรคในปอด:

- การฉายเอกซเรย์ทรวงอกสามารถบอกให้ทราบว่าโรควัณโรคได้เกิดขึ้นที่ปอดแล้ว
- การตรวจเสมหะบอกให้ทราบว่าเชื้อวัณโรคอยู่ในเสมหะที่ไอออกมา
- ถ้าบุคคลผู้นั้นไม่สามารถไอเสมหะออกมา ก็จำเป็นต้องหาวิธีตรวจสอบวิธีอื่น

สำหรับวัณโรคนอกปอด:

- การทดสอบด้วยวิธีต่างๆ เช่น การใช้เข็มเจาะ การป้ายแผล ตัวอย่างจากการผ่าตัด หรือการตรวจตัวอย่างปัสสาวะที่ถ่ายออกมาตอนเข้าดื่มน้ำ จะช่วยการวินิจฉัยโรควัณโรค

รักษาโรคนี้ได้อย่างไร?

- **การติดเชื้อวัณโรค:** แพทย์อาจสั่งยาเม็ดเป็นชุด (การบำบัดเชิงป้องกัน) หรือตามด้วยการฉายเอกซเรย์ทรวงอกเป็นประจำ
- **โรควัณโรค:** รักษาด้วยยาปฏิชีวนะพิเศษหลายขนานรวมกันเป็นเวลาอย่างน้อยที่สุดหกเดือน พยาบาลที่คลินิกทรวงอกจะคอยเฝ้าดูการใช้ยาปฏิชีวนะของท่าน เพื่อดูว่าจะมีผลข้างเคียงเกิดขึ้นหรือไม่ และเพื่อให้แน่ใจว่าท่านได้รับการรักษาครบถ้วน
- ผู้เป็นวัณโรคสามารถหายจากโรคนี้ได้ถ้าได้รับการบำบัดครบถ้วน
- ผู้เป็นวัณโรคสามารถกลับไปทำกิจกรรมปกติได้ในระหว่างที่รับการบำบัด ตราบเท่าที่เขาไม่เป็นผู้แพร่เชื้ออีกต่อไป
- ถ้าผู้เป็นวัณโรคไม่กินยา เขาอาจป่วยอย่างรุนแรง และอาจถึงแก่เสียชีวิตได้

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม

- ติดต่อคลินิกทรวงอกในท้องถิ่นที่ท่านพำนักอยู่ หรือพบแพทย์จีพีของท่าน
- คลินิกทรวงอกจะตรวจสอบและให้การบำบัดรักษาโรควัณโรคฟรีและสงวนเป็นความลับ
- ในการไปรับบริการที่คลินิกทรวงอก *ไม่* จำเป็นต้องมีใบส่งตัว (รีเฟอร์รัล) จากแพทย์
- ไม่จำเป็นต้องใช้บัตรเมดิแคร์ คาร์ด

บริการของคลินิกทรวงอกรวมถึงการดูแลรักษาและการจัดการคนไข้วัณโรค และการสืบเสาะการติดต่อและการกั้นกรองที่จำเป็น